

РЕГІОНАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ: ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна,

науковий співробітник

Науково-дослідного інституту

правового забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії правових наук України

The problems of development of regional innovative potential are considered. The following key factors of containment of the development of the innovation potential of the region are identified: lack of investment resources, insufficient level of innovation, undeveloped innovation infrastructure. It is proved that in order to ensure the sustainable development of the innovative potential of the regions, it is necessary to determine the factors that restrain regional innovation development and the implementation of measures of activation (stimulation) of innovation potential.

Keywords: regional innovation system, innovative development of regions, regional innovation potential, innovative infrastructure.

Рассмотрены проблемы развития регионального инновационного потенциала. Определены следующие ключевые факторы сдерживания развития инновационного потенциала региона: нехватка инвестиционных ресурсов, недостаточный уровень инновационной деятельности, неразвитая инновационная инфраструктура. Установлено, что для обеспечения устойчивого развития инновационного потенциала регионов необходимо определение факторов, сдерживающих региональное инновационное развитие и осуществление мероприятий по активизации (стимулированию) инновационного потенциала.

Ключевые слова: региональная инновационная система, инновационное развитие регионов, региональный инновационный потенциал, инновационная инфраструктура.

Активізація інноваційної діяльності на регіональному рівні обумовлює необхідність ефективного використання і вдосконалення інноваційного потенціалу, підвищення інтенсивності інвестиційних процесів та розвитку інноваційної інфраструктури.

Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України

від 6 серпня 2014 р. № 385(далі – Стратегія), визначає основний вектор розвитку регіонів та встановлює інтегрований підхід до формування і реалізації державної регіональної політики, який передбачатиме поєднання таких складових частин: 1) підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів шляхом оптимізації і диверсифікації структури економіки, забезпечення ефективної спеціалізації регіонів з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу; 2) досягнення рівномірного та збалансованого розвитку територій, розвиток міжрегіонального співробітництва, запобігання поглибленню соціально-економічних диспропорцій; 3) застосування єдиних підходів до формування і реалізації політики регіонального розвитку, створення єдиної системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави і регіонів, оптимізація системи територіальної організації влади [1].

Стратегія визначає завдання та інструменти для розв’язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища. Також Стратегія в рамках підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів передбачає підвищення рівня інноваційної та інвестиційної спроможності регіонів у тому числі шляхом удосконалення регіональної інвестиційно-інноваційної інфраструктури; формування сприятливого інвестиційного клімату та розвитку науково-інноваційного співробітництва державного та недержавного сектору науки, вищих навчальних закладів і наукових установ з реальним сектором економіки.

Сучасний стан соціально-економічного розвитку більшості регіонів країни характеризується недостатнім рівнем щодо ефективності використання інноваційного ресурсного потенціалу що створює стримуючі фактори розвитку регіональної інноваційної системи та конкурентоспроможності національної економіки, в той час як реальні економічні умови вимагають динаміки інноваційної діяльності та ефективної організації функціонування інноваційної інфраструктури.

Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV [2] не містить поняття інноваційного потенціалу, однак ви-

значає, що одним з основних принципів державної інноваційної політики є створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу. Тобто, формування конкурентоспроможного потенціалу регіонів є однією з найважливіших цілей держави, реалізація цього завдання пов'язана із створенням та розвитком конкурентних переваг, у тому числі на основі інноваційного розвитку та забезпеченням інвестиційної привабливості регіонів. При цьому, регіони (шляхом реалізації відповідних повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування) повинні розробляти відповідні стратегії інноваційного розвитку, заходи їх реалізації, враховуючи ресурсні можливості наявного інноваційного потенціалу.

На думку вчених-економістів інноваційний потенціал регіону – це спроможність регіону, використовуючи наявні ресурси та інфраструктуру, створювати інноваційний продукт та впроваджувати його на ринок, тобто основним визначальним фактором інноваційного потенціалу регіону є сукупні ресурсні можливості певного регіону до створення та впровадження інновацій.

Так, Н.С. Куцай під «інноваційним потенціалом регіону» визначає максимальні можливості регіону щодо оптимального використання інноваційних ресурсів: кадрових, науково-дослідних, матеріально-технічних, ринкових, інформаційних, фінансових з метою успішного соціально-економічного розвитку регіону.

За функціональним призначенням інноваційного потенціалу розрізняють дві наступні групи функцій: 1) загальні функції інноваційного потенціалу-генеруюча (забезпечення умов для виникнення ідеї нововведення), виробнича (перетворення ідеї нововведення в конкретний інноваційний продукт) та збутова (впровадження інноваційного продукту на ринок); 2) спеціальні функції інноваційного потенціалу, це створення основи для кооперації цього економічного регіону з іншими районами країни, а при експортній орієнтації регіону – також з-за кордоном та функція забезпечення умов для покращання добробуту населення [2].

Слід погодитись, що інноваційний потенціал регіону є частиною соціально-економічного потенціалу території, являє собою накопичену сукупність ресурсів і уважається визначальним для конкуренто-

спроможності регіону, короткостроковому періоді, впливає на формування і розвиток конкурентних переваг у довгостроковому періоді [3, с. 63] та є основою для здійснення інноваційної діяльності. При цьому, інноваційний потенціал як базис щодо реалізації фундаментальних і прикладних наукових досліджень та подальшої комерціалізації нових продуктів, технологічних процесів, організаційних структур і методів господарювання, повинен мати відповідне забезпечення. Так, на думку Г. М. Розума, процес реалізації інноваційного потенціалу регіону повинен мати наступне забезпечення: наукове, інформаційне, технологічне, виробниче, ресурсне та фінансове. Таким чином, уряду необхідно звертати особливу увагу на науково-методичні розробки прогностичних проектів інтеграції науки, влади і бізнесу в контексті створення технологічних платформ та розробки перспективних напрямів розвитку регіональної економіки. Даний підхід дозволяє приймати ефективні рішення при розробці інноваційної політики в регіонах України [4, с. 32–33], яка повинна враховувати диференціацію регіонального соціально-економічного розвитку.

Ефективна, доцільна і збалансована політика регіональної влади у сфері інноваційної діяльності виступає основним фактором на шляху сталого розвитку інноваційного потенціалу регіону [5]. Для цього держава зобов'язана стати безпосереднім провідником інноваційного розвитку, замовником та організатором досліджень і розробок [6, с. 19]. При цьому необхідно здійснення постійного моніторингу як стимулюючих, так і стримуючих розвиток потенціалу факторів, а також оцінювання наявних регіональних показників рівню інноваційного потенціалу та результативності інноваційної діяльності.

Слід погодитись, що ключовими факторами стримування розвитку виступає дефіцит інвестиційних ресурсів, джерел фінансування та недостатній рівень інноваційної діяльності, нерозвинена інноваційна інфраструктура. З огляду на це, важливим вбачається підвищення інвестиційної привабливості інноваційних об'єктів шляхом запровадження супроводу інноваційних проектів та надання різноманітних пілг або підтримки на місцевому рівні [7, с. 170].

Висновок. Для забезпечення сталого інноваційного розвитку регіонів необхідно визначення факторів, що стримують регіональний

інноваційний розвиток та здійснення заходів щодо активізації (стимулювання) інноваційного потенціалу, основними з яких повинні бути заходи фінансового стимулювання (в тому числі пільгове стимулювання та фінансування розбудови інноваційної інфраструктури комерційними структурами, державними органами влади та громадськими організаціями) та засоби щодо вдосконалення регіональної інвестиційно-інноваційної інфраструктури. При цьому, пріоритетом для діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в рамках здійснення регіональної інноваційної політики повинно бути формування ефективного і прозорого механізму фінансового забезпечення регіонального розвитку та створення умов, щодо збереження, розвитку і ефективної реалізації інноваційного потенціалу при наявності відповідного нормативно-правового, організаційно-економічного та соціально-інституційного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 17.06.2009 р. від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-150>
3. Шутенко В.О., Городиський Т.І. Інноваційний потенціал регіону: теоретичний аспект. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9773/1/82.pdf>.
4. Макаренко М.В. Оцінка інноваційного потенціалу як інструмент управління інноваційним розвитком регіону. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3. С. 62–71.
5. Розум Г.М. Формування механізмів державного управління інноваційним розвитком регіонів України: дис. ... канд. наук (доктора філософії) з державного управління. Міжрегіональна Академія управління персоналом. Київ, 2018. 202 с.
6. Формування регіональної інноваційної політики : навч. метод. посіб. / авт. кол. : Ігор Катерняк, Андрій Ліпенцев, Наталія Мазій [та ін.] ; за заг. ред. доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. 110 с.
7. Шарий К.В. Сучасний стан і тенденції розвитку інноваційно-інвестиційної політики України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2014. №1. с. 19–23.
8. Полякова Ю.В. Інноваційний потенціал регіонів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(2). С. 168–171.